ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК IV. Квітень 1957 Ч. 4 (32)

Сміймось!

Мати: Юрчику, чому ти зірвався з ліжка і вже плачеш?

Юрчик: Бо мені снилося, що тато дали мені три яблука. Я якраз почав одно їсти, а ви мене збудили.

—— ⁂ ——

Мама: Ірко, чи вже вернувся Юрко зі школи?

Ірка: Я його не бачила, але думаю, що вже вернувся, бо наша киця вже сховалася під ліжко.

—— ⁂ ——

— Чого плачеш, Івасику?
— Бо Ірка забила муху.
— То тобі жаль мухи?
— Ні! Але Ірка забила муху на моїй шиї.

Загадочка, загадочка, Хто охоту добру має,
В кого бистра головочка, Загадочку розгадає!

—— ⁂ ——

1. ЩО ЦЕ?

а.

Як я уродилось, то було біленьке,
Тепер, подивіться, усе я рябеньке,
Мені змалювала Оксаночка бочки
У жовті, червоні і чорні пасочки.

Лежу на столі коло круглої паски,
Моргаю до сиру, тулюсь до ковбаски,
До хріну, до масла, до баби сміюся —
Ану, відгадайте лишень, як я звуся.

Р. З.

б.

Тане сніжок, День прибуває,
Зеленіє лужок, Коли це буває?

—— ⁂ ——

2. ЯКИЙ ЦЕ ВІРШ?

Доповніть голосні літери, яких бракує, і скажіть, чий це вірш і з якого твору він узятий.

Н - д - йшл - в - си - пр - кр - сн -
Мн - г - цв - тн - т - пл - - сн -
М - в д - вч - н - - в - нк -
- ж - л - л - г - д - бр - в -
П - вн - г - м - р - р - зм - в -
- п - с - нь в ч - г - рн - к -

Перепишіть це. Переписуючи, вставте замість рисочок голосні літери, щоб вийшов вірш.

—— ⁂ ——

3. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

а. У нашої бабусі сидить гість у кожусі, проти печі гріється, без водички миється?

б. Без дров, без вогня, а світить і гріє щодня?

в. Хоч не живе, але ходить, біле личко має, ні голови, ні язика, а числити знає?

—— ⁂ ——

Розв'язки загадок з чисел за лютий, березень і квітень присилати до 25-го квітня ц. р. Проголошення вислідy конкурсу й признаних нагород буде вміщене в травневому числі „Веселки".

В день ДВАДЦЯТЬ ПЕРШИЙ місяця квітня радістю личка дитячі розквітнуть: прийде Великдень, свято чудес, всіх привітає: „Христос Воскрес!" Буде Великдень у нас в гостині, дасть подарунок кожній дитині, паску свячену нам принесе — так в Україні бувало все.

Тож не дармуймо, Олесю, Мар'янко, вчімось співати гаївку-веснянку! Вчімось писати гуртом писанки, юні сумівці і ви, новаки! Хай на Великдень у нашій родині буде все так, як колись в Україні!

ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТОГО квітня славну подію згадаймо, діти: на кораблях Чорноморської фльоти вітер гойдав прапори синьо-жовті, море співало їм пісню про волю. В Юному СУМ'і, чи в Пласті, чи в школі не пожаліємо часу та труду, „День Українського Моря" відбудем.

Не забувайте, Оксанки, Мартусі: в квітні в садочку поможем матусі, грядку скопаєм, посіємо квіти — буде матусенька нами радіти.

з кольоровими ілюстраціями виходить на початку кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

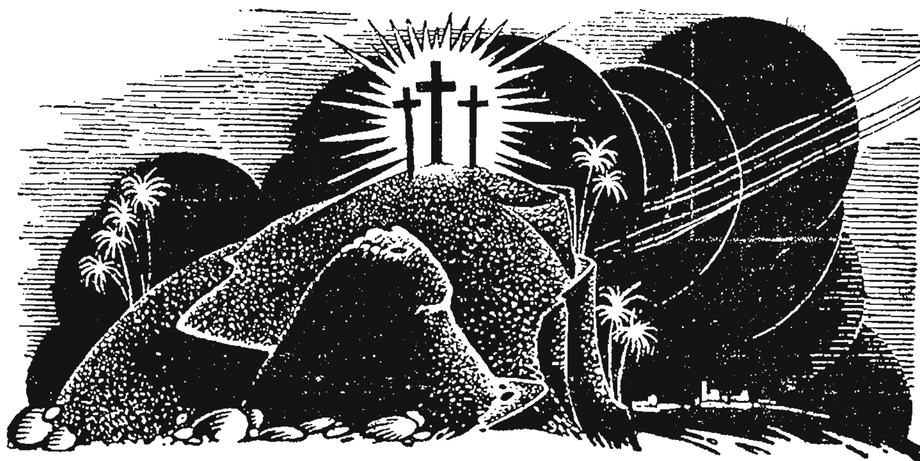
Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J. USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка Е. Козака. Розділові заставки роботи Е. Козака, П. Холодного й М. Бутовича.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association.
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $ 4.00 per year
Entered as Second Class Matter
at Jersey City, N. J. — Pending

Вступна ілюстрація роботи Е. Козака

Ярослава Божемська Ілюстрація *О. Судомори*

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

**Дзвонять дзвони, гомін лине
Ген, високо до небес,
Бо сьогодні День Великий:
З мертвих Божий Син Воскрес!**

**Дзвонять дзвони в храмах Божих,
Чудо із усіх чудес —
Вже співають хором вірні
Радісне „Христос Воскрес!"**

**Встав із гробу, як в пророчих
Книгах сказано було,
І серця розбиті людські
Поєднав Він ув одно.**

**Він зірвав гріха окови
І для нас готовить рай —
„Із неволі, Христе-Боже,
Увільни наш рідний край!**

**Щоб і там без тюрем, горя
Воскресення Твого день
Зустрічали наші рідні
Серед радісних пісень.**

**Щоб і там дзвонили дзвони,
В храмах Божих спів лунав,
Щоб раділа Україна:
„Воскресення День настав!"**

ВЕСНЯНІ ДАРУНКИ

**Сонечко весняне,
Вранішнє, рум'яне,
Стало край вікна;
Узяло хмаринку,
Кличе з хати Інку:
„Вийди на хвилинку,
Ось дарунок! На!"**

**Поки вийшла Інка,
Вітерець дихнув,
Хмарку, мов пір'їнку,
Сонцю з ручок здув;
Мов рожева мла,
Хмарка попливла —
Хмарки вже нема,
Інка в плач . . .
Дарма! . .**

**Сонце засміялось:
„Дівчинко, не плач!
Ще й тобі зосталось
Подарунків, бач!
Для синеньких очок
Квітів килимочок,
Для усточок — сміх,
І м'який обміжок
Для дитячих ніжок,
Легких
І малих.**

Мирослав Петрів — Ролянник

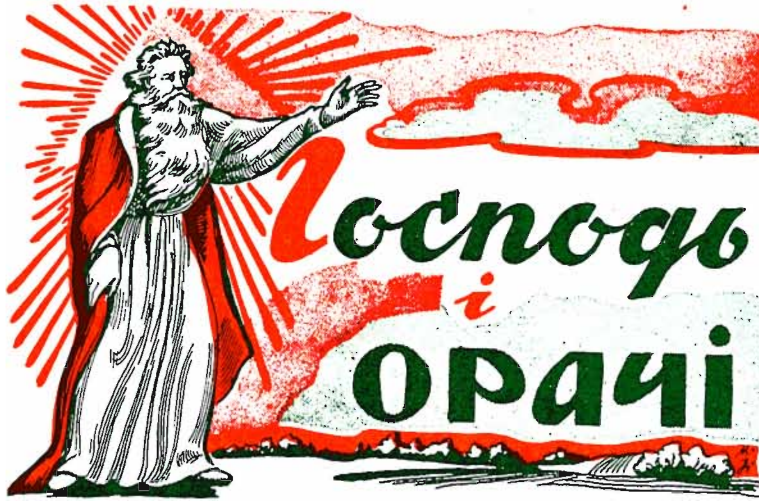
З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ ТА ЇХ БАТЬКАМ, ОПІКУНАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, УСІМ ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОГО ЖУРНАЛУ Й ЖЕРТВОДАВЦЯМ

шле

Редакція „ВЕСЕЛКИ"

Катря Гриневиг

Ілюстрація *М. Дмитренка*

(Із збірки „По дорозі в Сихем")

Мандрував Господь через весняні поля тоді, як світять липким соком молоді бруньки верб і як у ставах край сіл переглядаються перші незабудьки. Почерез плече Господа була перевішена свитка, біле, як молоко, волосся торкав легіт, той самий, від якого прозябали травки. Мило було Господеві проходити межами поміж скиби піль, витягнені до сонця, і благословити людський труд.

У той час хлібороби не знали плугів, орали сохами; в кого нема худібки, сам тягне аж піт очі заливає, а за ним повагом ходять галки, визбирують, що там Господь на долю дня послав.

Йде Господь, заткнувши руки за пояс, розглядає, як поорали люди свої наділи. Як побачить рівні, м'які скиби, то серце у Господа скваліше б'ється у милім почутті. Він зупиняється і радіє. Бо сам Господь — хлібороб з віку на вік і земля кожної весни однаково Його цікавить.

Трапилося, що старий господар щось дуже негарно виорав поле. Не здужав він робити та й годі. Скиби криві, тут і там наче переломані, деякі врилися в другу скибу, або погнали вбік, куди не треба. А груда! Скиртами валяється! Така оранка, що аж не знати, де очі діти.

— Щось то, чоловіче добрий, негарно твоя соха виорала, — заговорив Господь до селянина і невесело похитав білою головою. — Що ж тобі земля вродить, сирото, а?

Селянин, що стояв з сохою обіч, не пізнав Господа. Думав, що дідусь іде певно на завтрішній храм у друге село. Сам бачив, що його робота нінащо, потер чоло присоромлено і відповів:

— Як Господь схоче, то не сохою, — кийком поколупаю землю і вона вродить! Бог бачить, що не здужаю робити.

Сподобалася така відповідь Господеві.

Йде Господь межами далі, пташня цвірінькає, бузьки клекочуть, від сіл іде вечірній дим, весело . . . Аж дивиться, під самим лісом нивка, так то вже дбайливо виорана! Просто очей відірвати не можна: що пухка, що чорна, а скиби одна в одну, як стрічки оксамиту.

Сильно гарна була оця нивка під самим лісом!

Усміхнувшися непомітно в білу, по пояс, розгойдану вітром бороду, Господь зупинився на межі проти нивки, радий добрій роботі, і каже до молодого орача:

— Ну й добре ж то потрудилася твоя соха, господарику!

Орач розпростав годовито плечі, прижмурив очі щілкою від удовілля і сказав, не дивлячись зовсім на Господа, отак собі, косом:

— Від учора досвіта я над цією нивкою труджуся, грудку за грудкою розбиваю, мало не дую на неї, то мусить бути гарно виорана. Моя нивка і без Бога вродить!

Змовчав Господь, постояв хвилинку, чудно якось насупивши густі й сиві брови, а далі говорить:

— Далеченько мені під вечір ліс кругом обходити, перейду я полегки твоїм полем навпростець.

— Та йдіть, про мене! — сказав орач.

І Господь пустився йти почерез ті скиби м'які, як пір'ячко, чудово вилискливі від вечірнього заходового проміння, і довго було видно Його високу постать, як, кидаючи тінь далеко на ниви, трохи пригорблена, йшла кудись в червонім попалі сонця. Сліди ніг Господніх шнуром простягнулися в вечірню далечінь.

Кинули орачі зерно на свої ниви. Вже стало воно сходити, день скорше, день пізніше прозябає тут і там соковита травиця. На тій нивці, де чоловік погано виорав, такі густі хліби, як гай, аж голубіють, в очах ростуть. Хто йде, не вірить, протирає очі — справжня благодать! А господар, що це його нивка, вийде, бува, глянути на свої засіви, то тільки руки складе і гляне крізь сльози у небо, дякуючи, що поблагословило його нікчемну роботу.

Але . . . що це за пустиня онде під лісом? На чудово виораній нивці ні стебелинки, як коли б вітер усе зерно звіяв і поніс світами. Тільки там, де станула нога Господня, де зостався слід її, посеред пустого поля зеленіли маленькі купки жита, рясні, прегусті, як веселі острівці посеред пустки, і кожний палець Господній зеленів окремо . . .

Не захотіла нивка без Бога вродити!

Завдання: Чому нивка недужого хлібороба мала гарний урожай, а нивка гордого господаря не вродила? Що потрібне для того, щоб людська праця увінчалася успіхом? Назвіть народні приповідки, які вказують на те, що людина без Божої помочі не обійдеться.

Микола Ковальський

ЯК РОСТЕ ПШЕНИЦЯ — ЛИСТ ДО ХЛОПЦЯ ЧОПИКА

(Уривок із французького видання у перекладі Л. Полтави)

Мій дорогий Чопику!

Ти напевно вже бачив, перебуваючи у тітки Жужу, як орють землю, як її боронують, щоб земля дала врожай. Чи ти помітив, що землю не тільки орють, — її ще боронують і волочать, а посіявши зерно, ще раз заволочують. Знаєш, чому так?

Дуже просто: щоб сховати зернинки в землі. Як тільки зернинка потрапить у землю, вона відразу ж відчує і тепло, і затишок, дармащо не розуміє, чому це вона опинилася в пітьмі та ще й насамоті! Лежить отак і чекає. Може хтось прийде і знайде? Може хтось викопає із землі? Хто знає?

Минає час, але ніхто не йде, і здається зернинці, що всі забули про неї. Повільно, повільно минає час.

О! Десь там угорі почався дощ. Мокріє земля. Це навіть подобається нашій зернинці. Малесенька нірка, у якій вона лежить, здається їй м'якшою, затишнішою, приємнішою . . . А все ж, зернинка дуже стурбована. Вона вже не знає, що й думати!

Наближається зима. Важка снігова ковдра вкриває землю. Під тією ковдрою тепло в землі зернинкам. Хоч як зернинкам хочеться виглянути із своїх нірок, це їм не вдасться. І вони, покрутившись і поповтузившись, засипають міцним, глибоким сном.

Та ось уже й весна! Сонце блищить, швидко зникає сніг. Ніжне тепло просякає в землю. Зернятка радісно прокидаються зо сну, кліпають очицями. Кожна зернинка простягає ніжки і запитує сама себе, що це вона тут робить, і взагалі що сталося?

Нарешті зернинка розуміє, що щось таки сталося. Їй страшенно хочеться рухатися. Ой, що це?! Якийсь паросток на її голівці, паросточок тягнеться вгору. Зелений паросточок пнеться з землі. Ой, не дуже, не так швидко! Зернинка глибше запускає свою ніжку в землю, міцно впирається нею. Але паросточок росте все вище вгору, вгору, вгору, — і зернинка заглиблює свою ніжку все глибше в землю.

Аж ось паросток із зеленим кучериком таки пробиває землю і щораз вище підіймається до неба. Ще вище, ще вище!

За кілька тижнів слабеньке і смішне стебельце з зеленим кучериком стало міцним стеблом. Воно стало стрункою рослиною, щонайменше з метр висотою, яку погойдує вітер і пестить сонце. Зернинка, дуже зацікавлена, підіймалася й собі за стеблом, щоб усе побачити. Але вона залишила таки ніжку в землі, на всякий випадок, адже так безпечніше й певніше.

Минають тижні. Сонце чимраз дужче припікає землю. На кінці стебла починає виростати колосок, повний зернинок, подібних до тих, що їх минулої осени кинули в землю, тобто посіяли.

Ось так ти й бачиш, мій дорогий Чопику, як одна маленька зернинка народила багато зернинок: багато-багато зернинок, таких же великих і таких же гарних, як і їхня мама.

Тепер ти вже знаєш, як росте пшениця.

Обіймаю тебе міцно-міцно, мій хлопчику,

Твій батько.

КВІТЕНЬ

Вже бурхливі ріки
Підняли повіки.
Розлилися води,
Бо весна приходить.
Тож збирайтесь, діти,
Підем в ліс по квіти,
Будем квіти рвати,
Квітень зустрічати!

В. Дубина

Моріс Метерлінк

СИНЯ ПТАШКА

(Вільний переклад Андрія Яковлева)

I КАРТИНА

В хатині лісоруба

(Продовження)

(Як тільки Василько *крутнув діямант, все навкруги раптом змінилося до непізнання: стара бабуся стала гарівною принцесою; каміння, з якого були побудовані стіни кухні, засяяло, мов самоцвіти, стало прозоре, блискуге; меблі, посуд заблищали, як нові; дошка на дерев'яному столі стала, мов білий блискугий мармур. Годинник прижмурив око й посміхнувся; його задні дверці відгинились і випустили* Години, *які, побравшись за руки й сміюгись, погали танцювати під гарну музику).*

Василько *(крикнув здивовано, вказуюги пальцем на годинник)*: Звідки взялися ці гарні панночки?

Фея: Це щасливі години твого життя. Хай хоч хвилину будуть вільні й живі!

Василько: А чому стіни ясні? Вони з цукру чи з самоцвітів?

Фея: Усе каміння однакове, все воно дорогоцінне. Але людина бачить лише дещо з того. *(Тим гасом навколо все змінилося: готирифунтовий хліб, що лежав на миснику, обернувся на готирьох хлопців у штанцях. Запорошені борошном, вилізли вони з-під хлібної шкуринки і побігли навколо столу, бо за ними погнався, сміюгись, гарягий гервоний* Вогонь, *що вискогив із пегі).*

Василько: Хто ці запорошені борошном хлопці?

Фея: Нічого важного. Це душі* чотирьох фунтів хліба — вони скористалися з нагоди й вийшли з тісної шкуринки на світ Божий.

Василько: А цей червоний?..

Фея: Не говори голосно; це Вогонь — він має недобру вдачу.

(Розмова Василька з феєю не спинила гарівної зміни. Песик і котик, що спали біля шафи, скогили в якусь діру, з якої потім вилізли дві постаті в штанцях, одна з головою пса, друга з головою кота. Той, що мав голову пса, кинувся до Василька, погав його обіймати і скакати навколо. Той, що мав голову кота, пригесав голову гребінцем, помив руки, розправив вуса і попрямував до Марусі).

Панок з головою пса: Мій милий пане! Як ся маєш! Вітаю тебе! Нарешті можу говорити! Я маю тобі стільки розповісти! Раніше я тільки махав хвостом і скавучав. Ти мене не розумів. А тепер, тепер! Вітаю тебе! Поздоровляю тебе! Я тебе люблю! Ах, як я тебе люблю! Хочеш, щоб я зробив щось незвичайне? Хочеш, щоб я ходив на руках чи танцював?

Ілюстрація П. Холодного

Василько: Що це за пан з собачою головою?

Фея: Це ж душа твого песика, яку ти визволив.

Панок з котячою головою *(підійшов до Марусі і ввігливо простяг їй руку)*: Вітаю вас, панночко! Яка ви гарна сьогодні!

Маруся: Здорові були, пане! Хто це?

Фея: Це ж легко впізнати: це душа твого котика. Поцілуй його!

Панок з головою пса: Мене також! Я поцілував уже свого пана. Я цілую Марусю. Я цілую всіх. Гарно! Будемо бавитись. Я хочу злякати кота. Гав-гав-гав!

Панок з котячою головою: Пане, я вас не знаю.

Фея *(до песика):* Тримайся спокійно! А то знов будеш мовчати до кінця світу... *(Вода побігла з крана, співаюги, і враз обернулася у водограй, що заблищав веселкою. З нього вийшла* душа Води, *подібна до молодої дівгини, мокрої, розпатланої. Плагуги, вона погала боротися з* Вогнем*).*

Василько: Звідки взялася ця мокра панна?

Фея: Не бійся. Це вода, що витекла з крана. *(Глегик перевернувся, впав зі столу й розбився.*

* У казках неживі предмети можуть оживати та почувати, думати, діяти й говорити, як люди, так само й звірята й інші сотворіння; пригадайте собі казку про Пінокія або про „Яшка-Страшка", що друкувалася в „Веселці".

Молоко розлилося і з нього вийшла висока біла пані, що, здавалось, усього боялась).

Василько: А хто ця боязлива пані в білій сорочці?

Фея: Це Молоко, що розбило свій глечик... *(Голова цукру, що стояла біля шафи, побільшала, розірвала паперову обгортку, і з неї вийшов ласкавий, солодкий панок та, усміхаюгись, підійшов до Марусі).*

Маруся: Чого він хоче?

Фея: Це душа цукру.

Маруся: А чи має він цукерки?

Фея: Повні кишені. І кожний його палець — цукерок.

(Лямпа впала з столу на долівку. З її вогню вийшла молода незвигайної краси пані, одягнена в довгу світлу прозору сукню. Пані стояла нерухомо).

Василько: Це — царівна!

Фея: Ні, мої діти! Це — Світло!..

(Нараз хтось застукав у двері, що вели до горішньої кімнати).

Василько: Це тато! Він почув нас!

Фея: Покрути швидше діямант на шапочці зліва направо. Та не так швидко! Боже мій! Ти крутнув надто швидко. Не всі встигнуть зайняти свої місця, і ми будемо мати неприємності...

(І справді, настала зміна. Фея знов стала старою бабунею. Кухня стала такою, як перед тим. Години сховались до годинника. Але Вогонь *не міг знайти пегі й бігав по кухні. Один фунт хліба ніяк не міг влізти під шкуринку і погав плакати).*

Фунт хліба: Нема місця під шкуринкою.

Фея: Але ж є, посуньтесу ви трохи!

Фунт хліба: Не влізу, і мене першого з'їдять.

Песик *(до Василька):* Я ще тут. Я можу говорити. Я ще можу тебе поцілувати. Ще й ще!

Котик: Я теж. Дверці зачинились, і я не встиг вилізти. Чи це небезпечно?

Фея: Мій Боже! Мушу сказати правду: всі, що підуть з дітьми, помруть, як вертатимуться додому.

Котик: А ті, що не підуть?

Фея: Ті проживуть ще кілька хвилин.

(Знов хтось погав стукати в двері).

Василько: Це знов тато! На цей раз він устав з ліжка, і я чую його кроки...

Фея: Виходьмо всі вікном. Підемо всі до мене. Там я всіх одягну.

(Вікно погало більшати і зробилося, мов широко відгинені двері. Всі разом з феєю вийшли. Двері з горішньої кімнати відгинились і тато з мамою заглянули до кухні).

Тато: Нема нікого й нічого! То, певно, цвіркун так голосно цвірчав.

Мати: Я чую, як вони дихають.

(Батьки тихенько пригинили двері й пішли в свою кімнату).

Кінець першої картини

КАЖАН

Індійська народна казка

Переказала Катерина Антонович

Колись у давнину між звірми й птицями почалася велика війна.

Тоді кажан* сказав собі:

— Ще ніхто не вирішив, хто я такий — чи звір, чи птиця. Одні кажуть, що звір, другі, що птиця. Ліпше мені покищо триматись окремо і все добре обміркувати. Не буду приєднуватись ні до звірів, ні до птиць. Почекаю, подивлюсь, хто кого подужає. А тоді приєднаюсь до переможців!

Тим часом звіряче військо зустрілося з пташиним, і почався бій. Кажан дивився на бій здалека, і стало йому здаватись, що перемагають птиці. Він полетів у їх бік, але не дуже близько. „Ось зараз птиці переможуть і я приєднаюсь до них", — подумав він.

Та тут йому нараз здалося, що перемагають звірі. Кажан проскочив до них і заявив:

— Голова в мене зовсім така, як у миші. Дітей своїх годую молоком. Птиці цього не роблять. Виходить, що я звір! Прошу, прийміть мене до свого племени! Служитиму вам чесно й ніколи вас не зраджу!

Звірі повірили кажанові й прийняли його до себе.

Але все ж птиці перемогли звірів, бо дуже хоробрий був їх провідник — орел.

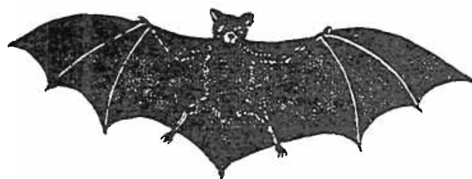
Тоді кажан дуже налякався і подумав: „Ну, тепер не уникнути мені пташиних кігтів", і рішив тікати геть.

Прилетів до гір, до лісів і почав ховатися там у дупластих деревах та печерах.

І так він живе й досі: вдень ховається, а вночі, коли всі птиці сидять у своїх гніздах — вилітає...

Справді сором бути боягузом, а зрадливість — гідна догани!

* кажан — лилик.

В. Бугинська

Ілюстрації *Е. Козака*

КРАШАНКИ

Великодня казочка

Був весняний день перед Великоднем. Під лісом, біля своєї хатки, сидів старий заєць і радів. Та й як не радіти, коли надворі гарно й тепло, сонечко світить, травка зеленіє — скрізь так весело.

Думав заєць, скільки то він має роботи перед Великоднем. Аджеж багато є діток на світі, і кожне хоче отримати крашанку.

Аж ось прибігає до нього єдиний його синок, задиханий і переляканий. Тремтить увесь, в очах світяться великі сльози.

— Ох, татку, я малощо з життям не попрощався . . . Грався я на траві в лісі, стрибав, качався з горбка, аж тут бах-бах! Щось свиснуло коло мого вуха. Я приліг у траві, дивлюся — просто до мене йде чоловік з рушницею. Я підскочив та й давай утікати, а він за мною знову бах-бах — але я вже зник у кущах.

Підвівся з лавки старий заєць та й промовив з обуренням:

— Ось яку кривду роблять люди нам, зайцям! Ні, не прощу їм того, накладу на них кару. Не дістануть вони від нас цього року великодніх крашанок. Не будемо ми, зайці, красити яєчок, не понесемо від хати до хати великодніх кошиків з крашанками!

За хвилину вже весь світ знав про зайцеву постанову. Перша почула його слова травка та й переказала цю новину квіткам, квітки — метеликам, метелики — жучкам, жучки — мурашкам, а мурашки — деревам. Ліс зашумів від краю до краю:

Ш — ш — ш! Ш — ш — ш! Цього року люди не отримають від зайчиків крашанок на Великдень! . . .

Дізнались про це люди та й посумніли. А найбільше засумували діти, бо в дітей Великдень без крашанок — не Великдень.

⁂

У бідній хатинці, що під самим лісом, лежала хвора маленька дівчинка Ксеня. Раділа була думкою, що на Великдень дістане від зайчика кошик з крашанками, аж тут таке нещастя — крашанок не буде! . .

Зажурився і Ксенин старший братчик, Михайлик. Став думати, як би то дістати крашених яєчок для сестрички.

— Піду до лісу, — каже він, — та й попрошу зайчика; розкажу, що сестричка хворіє, і він напевно намалює для Ксені яєчко на Великдень.

Пішов Михайлик до лісу та й натрапив на поляну, а на ній повно-повно маленьких зайчиків: стрибають, бігають, качаються по траві. Один сміливий побіг аж до великого рова. Хотів усім показати, який він спритний, розігнався та й плиг через рів. Але в траві був великий камінь, і зайчик зломив собі ніжку.

— Ох, ох, ох! — застогнав бідний зайчик.

Дивиться, а до нього йде якийсь хлопчина. Зайчик удав, що він мертвий. Михайлик підійшов близько, приглядається — зайчик дихає, тільки ніжка зламана. Узяв зайчика на руки, пригорнув до себе, погладив по голівці й говорить:

— Бідний ти, і який же ти малесенький та гарний!

Витяг Михайлик з кишені хусточку, обтер

зайчикові очки, а потім обв'язав зламану ніжку. Аж тепер зрозумів зайчик, якого вчора мисливець хотів застрелити з рушниці, що не всі люди на світі злі.

А тим часом зайчикові тато й мама затурбувались: не вертається їх єдиний синочок додому. Попросили зайців-сусідів та й пішли всі разом

його шукати. Ідуть та йдуть лісом, аж назустріч хлопчик несе їхнього синка. Зайці спершу злякались, хотіли тікати, але старий заєць каже:

— Це напевно добрий хлопчина, коли нашому синкові кривди не зробив. Ходімо йому назустріч!

Пішли. Попереду батько-заєць, потім зайчихамати, а за ними ціла заяча громадка. Кланяються Михайликові, а він і їм уклоняється. Подав їм скаліченого зайчика та й розповів цілу пригоду: і про хвору сестричку, і про зустріч на поляні, і про все-все.

Зраділи зайці, мама-зайчиха поцілувала синка, а батько задумався.

— Гм, гм, — мугикнув, — ходи, Михайлику, до нашої хатки, щось ми для тебе зробимо.

— Для себе я не хочу нічого, — всміхнувся Михайлик, — а от, дайте яєчко для моєї хворої сестрички Ксені.

Зараз батько-заєць і мати-зайчиха понакладали великі окуляри, а всі зайці посідали навколо і стали малювати великодні яєчка, зелені, червоні, сині . . . Наповнили цілий кошик, а потім батько-заєць каже:

— Тепер ми знаємо, що не всі люди злі. Ось тобі, Михайлику, крашанки, занеси сестричці хворенькій. А коли по дорозі зустрінеш чи дитину, чи когось старшого, то й їм дай по яєчку. Не будемо ми людям відбирати тієї радости на Великдень!

Подякував Михайлик, уклонився зайчикам низько, узяв кошика і скоренько пішов додому. По дорозі зустрічав багато людей старих і малих, і кожному давав по крашанці.

Велика була Ксенина радість, коли й вона отримала в подарунок від зайчика великодні яєчка.

Люди знову стали веселі й щасливі, і радість запанувала по всьому світі. Зараз же про це дізналися мурашки та й переказали жучкам, жучки — метеликам, метелики — квіткам, квітки — травам, а трави — деревам.

— Ш — ш — ш! Ш — ш — ш! — зашумів ліс. Цього року радість людям на Великдень.

Під лісом біля своєї хатки сидів заєць, грів свої кості проти сонечка і дивився на веселих зайченят, що на радощах качали по траві гарні крашанки. І заєць з ними радів, бо коли радість на Великдень, то так буде і цілий Божий рік.

ПОЛТАВСЬКА ВЕСНЯНКА

Весняночко-паняночко,
Де ти зимувала?
У садочку, на пеньочку
Сорочечку пряла;
Сорочечку пряла
Снігурів лякала,
З синичкою-черничкою
Сніжок відгортала.
Як напряла та й пошила,
Прийшло літо — море квіту —
В роботі зносила.

Подав *Г. Мироненко*

Юрій Тис

Ілюстрація *П. Андрусева*

ПРО ЛИЦАРЯ ДОБРИНЮ ТА ЙОГО СЕСТРИЧКУ ЗАБАВУ

(Закінчення)

Добриня стягнув поводи коня і помчався в сторону Києва. Кінь біг, як вихор; його біла грива розвівалася на вітрі, як прапор, копита ледве торкалися землі. Що ріка — перескакував її з берега на берег, що гора — пролітав понад нею, наче орел. Під вечір Добриня з'явився позаду Змієвого війська. Воно якраз готувалося до облоги.

Добриня глянув на місто. Лицарі стояли на мурах із зброєю в руках. Отже, прибув саме впору!

Скочив Добриня конем уперед, і вже був у гущі ворожого війська. Вдарив мечем направо й наліво, і за кожним ударом падало сімдесятеро ворогів, за кожним скоком десятеро їх топтав кінь. За хвилину став він по середині табору на великому майдані. Там було зелене шатро, як гора, а перед шатром лежав Змій.

— Боронися! — гукнув Добриня, підскакуючи до потвори.

Змій схопився, заревів, витягнув усі три шиї, і з пащек його сипнуло вогнем.

— Ставай до бою! — крикнув Добриня і блиснув мечем. — Ми обидва вирішимо війну!

Змій знову заревів з люті й замахнувся могутньою лапою на Добриню. Але він враз відскочив конем убік.

Так почався бій. Змієве військо, опам'ятавшись від переляку, оточило майдан великим колом. З мурів Києва княжі воїни приглядалися до незвичайної події.

Змій кидав своїм могутнім тілом, палив вогненним подихом і бив хвостом з такою силою, що аж гори дрижали й мури міста хиталися. Кілька разів Добриня досягнув мечем Змія, зранивши йому шию й хребет. Але сталь сковзалася по твердій шкірі, і тільки раз удалося Добрині сильніше зранити одну з голів Змія.

Раптом Змій замахнувся хвостом, щоб ударити Добриню. Від цього помаху війнуло бурею, так що шатро завалилося, а половину війська змело з поля. Добриня не сподівався вдару. Тільки кінець хвоста зачепив його, але вдарив так сильно, що лицар полетів у повітря, високо, аж поза хмару. Летів, сидячи на коні, і згори добре бачив замок, Змія й усе його військо.

Добриня не збентежився. Він цупко тримав поводи і спрямував коня додолу. Великими кругами, наче орел, злітав тепер униз. За хвилину знову стояв перед Змієм. Завваживши, що Змій реготався з його пригоди, Добриня скочив з коня, підняв меча і підбіг до Змія. Бій почався наново.

За третім ударом Добриня відрубав Змієві одну голову. Заревів Змій з болю, і страх пішов ворожим військом. А здалеку, з міста, залунали радісні голоси княжих воїнів.

— Бий, Добрине, рубай потвору! Борони батьківщину й князя!

Добриня засміявся й підніс до них руку. Цю хвилину використав Змій і сипнув огнем.

— Ще мало? — зашипів. — Ну, тепер прийшов тобі кінець! Хай же твоя сестра дивиться на твою смерть! Гей, — заревів щодуху, — приведіть в'язнів!

Сторожа вивела наперед полонених, а між ними й Забаву.

— Сестричко!

— Братіку!

Змій кинувся на лицаря. Закипів останній бій. Нові сили вступили в багатиря. Ось хто украв його сестричку! Ось хто зрадив його довір'я!

З нестримною снагою кинувся Добриня на Змія. Змій сипав вогнем, топтав лапами, бив хвостом, але ні разу не зачепив лицаря. Став слабшати від бою й від ран. Тоді Добриня наважився і рубнув мечем. Друга голова покотилася додолу.

Змій скрутився й заревів люто, аж похилилася трава і дерева нагнулись до землі. А Добриня підбіг і загнав меча просто в серце Змієві. Потвора звалилася безсило на землю.

Великий жах охопив Змієве військо. Воно почало втікати, кидаючи зброю й воєнні припаси.

Добриня обіймав і цілував свою сестричку. Забава плакала з радости й зворушення. Коли оглянулися, побачили, що вони самі. Княжі воїни та в'язні кинулися в погоню за ворогом, щоб його знищити дорешти.

Добриня дав Забаві найкращого коня, сам сів на свого білогривого і, коли військо князя вернулося, на самім його переді в'їхав у Київ.

На брамі вітав їх князь на коні й міські достойники. Всі подалися до замку. На вулицях стояли юрби народу. Люди вітали багатиря та його сестричку окликами й оплесками, кидали їм квіти, стелили килими під ноги. Добриня їхав побіч князя. Гордо держав голову й усміхався до народу, а коли оклики підсилювались, вітав людей рукою і клепав свого коня по шиї. Хотів цим показати, що частинна заслуга належиться і його вірному коневі. Ясні хвилі волосся спливали йому на плечі, а очі горіли щастям і гордістю перемоги.

По другому боці князя їхала Забава. Легко тримала в руці поводи і чарівним щирим усміхом дякувала людям за привіти. Була щаслива, що має такого брата, славного лицаря, про якого складатимуть леґенди й пісні.

Опісля в замку був великий бенкет. Сонце на бані, місяць і зірки знову засвітилися так ясно, як давніше.

Під замком зібрався народ. Тоді вийшов князь на бальконі, а побіч нього стали Добриня з Забавою. І проголосив старий князь:

— Засядуть Добриня з Забавою на золотому кріслі і правитимуть землею нашою для ясного й щасливого майбутнього!

**

Отаке то розповідали старі люди внукам, а внуки — своїм унукам аж по сьогодні, щоб не забули імени Добрині й Забави, щоб усі діти мали приклад, як боронити свою землю і не боятися ніякого, хоч би й найсильнішого ворога.

БОРЩИК

Захотіли діти
Борщику зварити,
Та не знати — не вгадати,
Що туди кришити.
Накришили — нарубали
Усього потроху:
І капусти, і квасолі,
Бульби і гороху,
Помідорів з буряками,
Моркви і цибулі,
Цукру, перцю, часнику,
Соли лиш . . . забули.
Несолоний борщик був,
Та поїли діти,
Ще й хвалилися, що борщ
Вміють вже варити.

К. Перелісна

КАЧЕЧКА

Ілюстрація М. Бутовича

Іде, іде качечка
На ставок, на ставок,
Протоптує стежечку
Для діток, для діток.

„Ідіть, ідіть, дітоньки,
Всі услід, всі услід,
Наловимо рясочки
На обід, на обід".

К. Перелісна

Леся Українка

Ілюстрації *М. Дмитренка*

Лелія

Казка для дітей

(Закінчення)

Лелія полинула швидко, швидко. Павлусь бачив, як миготіло світло по вулицях міських у нього під ногами, як поспішалась та метушилась юрба людей... Хвилиночка — мить — і вже зникло місто. Здається, хутко летіли, однак Павлусь побачив, що вже день займається і світло рожеве ранньої зорі бореться з блакитним світлом місяця. Лелія тихо спускається додолу біля якоїсь маленької, низенької, похиленої хатинки. А це ж хатина знайомої дівчини Мар'яни, — Павлусь зараз пізнав. Це ж його рідне село, а дівчина — їх сусідка. Павлусь не раз у неї бував. Он і грядочка з квітками — така малесенька, а чого там тільки нема, і чорнобривці, і тоя, і любисток, і рута, й канупер, і м'ята кучерява, ще й повної рожі кущик невеличкий, та все те барвінком хрещатим обплетене. Посередині росте біла лелія. Видко, що господиня за лелію дбає, — обполола чистенько, ще й прутами обтикала для захисту. А лелія ж то розцвілася, — напрочуд! Онде ж і господиня сама, вона походжає проміж квітками, Мар'яна дівчина, а за нею ходить її братік, білоголовий хлопчина і носить дзбан з водою. Мар'яна показує йому, де поливати, а він поливає. Могла б вона й сама теє зробити, та знає, яка то втіха для малого брата, коли вона дозволить собі помагати.

— Слухай, Івасю, — озвалася Мар'яна до брата, — ти ж добре полий оцю білу квітку. Вона зветься лелія — знаєш? Її треба добре поливати, бо вона недавно пересаджена, то треба, щоб прийнялась. Та тільки ти помалу, щоб не зламав часом. Або дай, краще я сама поллю!

Івась не хотів дати дзбанка, але Мар'яна таки полила сама свою дорогу квітку.

— А правда, Івасику, моя лелія хороше пахне? Правда, хороше?

— А невже ж ні! — мовив хлопчик, нахиляючись обережно над квіткою. — Вона краще пахне за всі квітки.

— Отож то! — втішно сказала Мар'яна. — Отже слухай, Івасику, я зараз піду на роботу, як поснідаємо, а ти тут наглядай, щоб кури в квітниках не греблися, та щоб хлопці часом не зламали моєї лелії. Будеш глядіти?

— Буду.

— Ну, то добре ж, як будеш глядіти, то я тобі яке пуделочко або цукру від панів принесу, а як не глядітимеш, то буду гніватися на тебе, бо ти знаєш, яка то квітка! Як цю зломлять, то де я другу дістану?

— Добре, добре, буду глядіти.

Мар'яна з братом, розмовляючи, пішли в хату снідати. Тоді Лелія з Павлусем приступили до білої лелії.

— Здорова була, сестрице, Леліє-царице! — забриніла вона, вгледівши їх. — Де ти літала, де ти бувала? Чи моїх сестричок не видала?

— Видала, видала і про тебе розпитала.

— Як же вони маються, мої сестриці, мої любі жалібниці? Чи згадують про сестру молоденьку, про лелію біленьку?

— Згадують, згадують, щодня плачуть по тобі.

— Нехай же не плачуть, нехай не ридають, тільки нехай добрим словом спогадають. Я ж тут маю таку вигоду, як ще не мала зроду. Що мені в дівчини краще, ніж у княгині, мені в цій квітниці краще, ніж цариці, — красуюсь, пишаюсь, лишенька не знаю! Моя люба Мар'яночка краща мені, як сестричка, — як на неї подивлюся, мов до сонечка всміхнуся. А дівчинонька Мар'яна щовечора і щорана мене підливає, поле доглядає. Ще сонце не сходить, а вже моя господиня з хати виходить. Вийде моє серце, ухопить відерце, біжить до криниці, набере водиці, щоб було чим поливати квіточки в квітниці. Як нас поливає, то кожного ранку співає веснянку:

А в тому саду чисто метено,
Ще й хрещатим барвіночком
Дрібно плетено.

Бринить голосочок, як срібний дзвіночок, по садочку лунає, та вже й соловейко, що співа раненько, так співати не здолає! Пісня до роботи додає охоти, а Мар'яні вдень не до гуляння, — на роботі з ранку до смеркання. На чужому полі ніжки натомила, на чужій роботі ручки натрудила, на чужих городах цілий день полола, бур'яном колючим руки поколола. Ой, тож натомилась, як прийшла додому, то аж похилилась. Стала приступать їй до серця досада... Глянула на мене: „Ти ж моя відрада! Ой, ти ж моя мила, лелієчко біла, як же цвітеш пишно, як я подивлюся, мені з тебе втішно! Я ж тебе, квіточко мила, за свою працю заслужила, на свою долю посадила, — рости ж, леліє, розкішна, красна, щоб була моя доленька щасна".

Так співала, розповідала молоденька лелія, а цариця Лелія слухала та всміхалася радісно, так то вже вона раділа, що її сестриця така щаслива і така мила своїй господині. Приступила вона до сестри, торкнула її своєю квіткою, що мала в руці, і промовила:

— Рости ж, леліє, розкішна, красна, щоб була доля щасна!

Раптом та молоденька лелія виросла висока, висока, квітки на ній дивно розцвілися і спалахнули світлом сріблясто-рожевим, на листі засвітилася діямантова роса і різними барвами замиготіла, заграла і зникла. Павлусь глянув, аж він усвоїй кімнаті, лежить на ліжку.

— Леліє! — скрикнув він. — Я ще не хочу додому, я хочу знов у той садочок, неси мене!

Лелія стояла перед ним рожева, мов хмарка на сході сонця.

— Ні, любий, — мовила, — нехай іншим разом, на цей раз досить, мені ніколи ще маю багато роботи. Он вже день. Прощай, будь здоров!

Лелія торкнула його квіткою, потім нахилилася, поцілувала, кивнула головкою і зникла. Павлусь простяг до неї руки, хотів голосно гукнути і... прокинувся.

Дивиться, аж соняшний, теплий промінь падає просто йому в очі, а над ним стоїть мама й цілує його в чоло, промовляючи: — А, ти вже встав, прокинувся! Моя люба дитино. Ну, як же маєшся?

— Добре! — відповів Павлусь, обнімаючи її, — зовсім добре. А знаєш, мамочко, який мені гарний сон приснився? Мені снилася Лелія.

Завдання для старших дітей: Ви вже знаєте три казки Лесі Українки: „Біда навчить" („Веселка", ч. 2, лютий 1955); „Метелик" („Веселка", ч. 2, лютий 1953) і тепер „Лелію". В усіх цих казках Л. Українка шукає відповіді на питання, в чому полягає щастя і як можна його знайти. У казці „Біда навчить" горобчик знаходить щастя у щоденній праці і піклуванні за свою сім'ю. У другій казці метелик шукає щастя в утечі від темряви неволі з темного вогкого льоху до світла, сонця, вільного життя. Спробуйте відповісти, в чому Леся бачить щастя у „Лелії". В цьому допоможуть вам відповіді на такі питання: Чому панянка з двору почуває себе нещасливою, хоч має всього подостатку? Чому лелії в панському саду нещасливі? Чому ельфи не хочуть жити в штучних квітах? Чому бідна дівчина Мар'яна та її лелія щасливі?

Діти! Дбайливо зберігайте кожне число „Веселки" З кінцем року замовте собі готову полотняну обкладинку, оправте всі числа разом, і матимете у своїй бібліотеці гарну, велику й цікаву книгу — річник „Веселки".

Авторів і видавців, які бажають, щоб їхні видання для дітей були обговорені у „Веселці", в відділі „Що читати?", просимо надсилати свої твори у двох примірниках на адресу Редакції „Веселки".

EASTER IN UKRAINE

Illustrations by E. Kozak

The Easter Holidays start on Palm Sunday, when all touch one another with a branch of the sacred palm (the pussy willow), saying:

"Remember, Easter is near,
The bright-colored egg in a week is here!"

On Holy Thursday in the evening, there is a Passion-Service in the church, during which twelve chapters of the Holy Scripture are read and Passion songs are sung. At the Service the entire congregation holds lighted wax-candles and after the Service all try to bring them home lighted. With the candle-flame, crosses are made on all doors to keep the evil spirit away.

On Good Friday there is held at noon in all the churches a service called the "Plaschanytsya" (Christ's Burial). It is a day of strict fast and only after the Service can one partake of food.

On Saturday the girls paint the eggs. In the afternoon all the work is done and the table set for the Easter-breakfast with all Easter food on it.

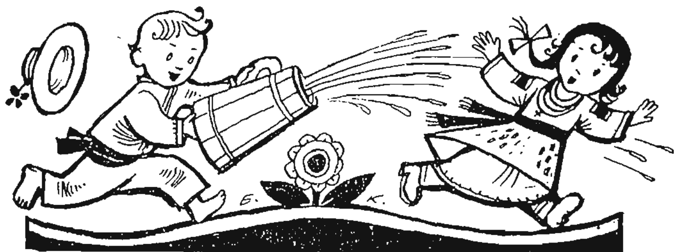
Before midnight the people go to church.

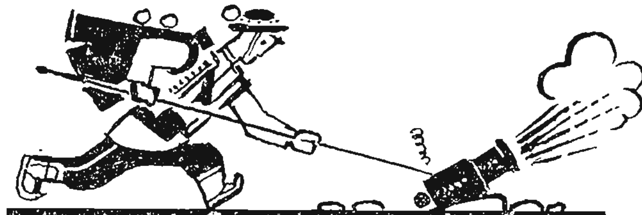
At midnight the church bells ring, and the people in a procession around the church sing "Christ has Risen! — Khrystos Voskres!" The priest greets the people with the same words, opens the church door with the cross. The faithful enter the church and the Ressurection Service begins. At sunrise it is over and then all gather around the church with beautifully arranged baskets full of Easter food. The priest blesses the food with holy water and finally all go home to partake ot the Easter breakfast.

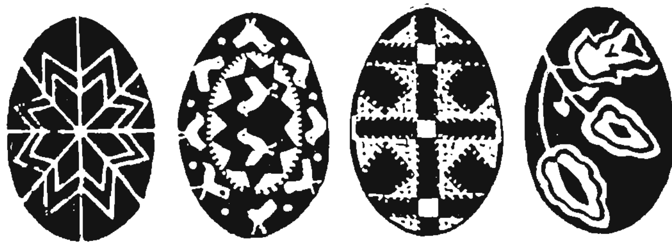
On Easter Day the church bells sound all day rung by small boys. This is their privilege. The girls and older boys play in the churchyard, exchanging easter eggs, singing spring songs and playing festive games. On Easter Monday as is customary, the young people try to sprinkle each other with water and it is known as Wet-Monday.

Special Easter games are played during the whole next week until the Mourning Sunday, when all go to visit the graves in memory of the departed loved ones. Upon each grave an embroidered cloth is spread and Easter food, including a special bread baked for that Mourning Sunday. Also lighted candles are placed thereon and above each grave the priest and the church choir sing the Requiem. Thus Ukrainians celebrate Easter with their departed kin. After the services all the food from the graves is distributed among the poor and the crippled, who come from far and near on that occasion.

The Ukrainian people keep up their beautiful old customs whatever the times. And though far away from their native land, Ukraine, they try to preserve them ever more.

THE FIRST EASTER EGG

A Legend

It happened a long time ago in the city of Jerusalem. The Holy Virgin sat mourning for Her Beloved Son. Three days after His burial, Mary still sat like a stone statue, mute, refusing food and drink.

Many pious women came to comfort Mary, praying Her to take a little nourishment, but all in vain.

There was a young girl Hanna, who often came to see Mary. On Sunday, when the news spread, that Jesus Christ had risen from the dead, Hanna took a basketful of eggs, her only possession, and went to visit Mary.

Hanna knelt down before the Holy Virgin and said: "Cry not, oh grieving Mother! Your Son has risen from the grave! Rejoice!"

And then the Holy Virgin spoke for the first time since three days ago:

"Yes, I know. I saw my Son in my sleep. His face and cloths shone with such might, that my eyes were unable to resist. Yes, I know my Son has risen from the grave."

Then Hanna handed Mary her present: the basketful of eggs.

The Holy Virgin received the present happily. Tears poured from Her eyes and fell on the eggs.

And a miracle happened. Where a tear from the holy eyes fell, there a beautiful design appeared: crosses, stars, flowers, butterflies, all in gleaming colors. All eggs shone like precious stones.

The Mother of God smiled and taking out the eggs handed one to everybody present saying:

"Rejoice! Christ has risen!"

Mary then handed the empty basket back to Hanna.

When Hanna went out into the street and looked again into the basket, she saw to her astonishment, that it was full of eggs, beautifully designed, in glorious colors.

With great joy she ran about the streets of Jerusalem handing an egg to everyone she met saying:

"Rejoice! Jesus Christ has risen from the grave!"

For many hours she greeted people in the same way and her basket was full all the time.

And these people, who received the painted eggs, gave them to their friends saying:

"Rejoice! Christ has risen!"

So, in a short time everyone knew about the wonderful miracle, the Ressurection of Christ.

In memory of that joyful event young girls in Ukraine paint beautiful designs on eggs on the Saturday, before Easter. The Holy Virgin blesses their craft and inspires them to paint beautiful ornaments.

Then on Easter day all Ukrainians give each other these eggs with a saying:

"Christ has risen!"

Olena Cehelska

Go to learn and study
And the foreign knowledge master,
But don't spurn your own...

Taras Shevchenko

HOW TO READ AND WRITE IN UKRAINIAN

By I. KORYTSKY

Lesson III.

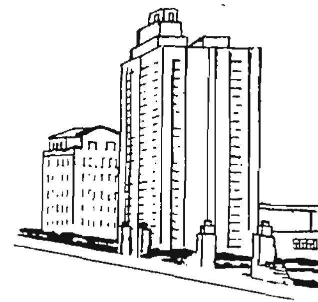
In the two previous lessons you learned six Ukrainian letters, vowels and consonants. You learned to read, to pronounce and to write them.

In this lesson you have an opportunity to learn three more letters. The proper English words, which have the same or similar vowels and consonants, will help you to pronounce them correctly. They are:

Е е (egg) — *Е е* (end)

У у (June) — *У у* (foot)

Д д (day) — *Д д* (dog)

Дім — доми

Дім — доми

Тут дім, а там Том. А де котик? Котик тут? Котик там. Котик там, де дім. Котику, іди додому!

тут — here *тут*
де — where *де*

Assignment:

1) Read out loud the above sentences.
2) Write these sentences in your note book, using the written letters.
3) Write a story about Tom, his mother, father, and his cats.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCZ

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustration by P. CHOLODNY

БОГУТА-БАГАТИР — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHUTA THE HERO

IX. РОЗДІЛ: БУДІВНИЧИЙ
CHAPTER IX — THE BUILDER

Вихопив Богута камінь рукою — мур затріщав, і завалилися кам'яні ворота.

Bohuta snatched out with his hand a block-stone — the wall crackled and the stone crumbled.

— Не журіться, брати! Я тут збудую кращу твердиню.

Worry not, brothers! I will build here a better citadel.

Богута скелю лупає, каміння теше-рівняє.

Bohuta pounds away at the cliff, squaring-levelling the stones.

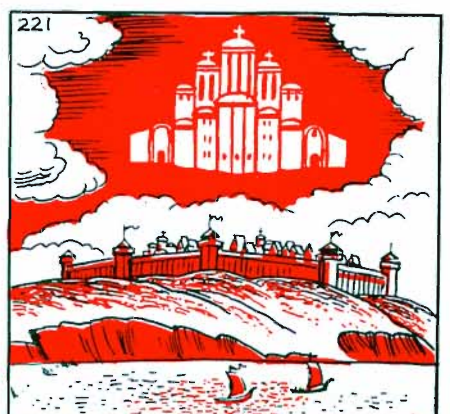
І за три дні, мов з-під землі, виросли могутні мури-вежі.

And in three days, as though from under the ground, there grew strong walls-towers.

— Спасибі, добродію наш!
— Нема за що! Живіть у гаразді і громіть ворогів!

Thank you, our benefactor!
Don't mention it! Live well and destroy the enemy!

— З каміння, що на ньому засохла кров героїв моєї батьківщини, збудую в Києві церкву, яка простоїть тисячоліття.

From the stones, upon which there dried up the blood of the heroes of my Fatherland, I will build in Kiev a church which will stand up for a thousand years.

(Кінець розділу 9-го)

(The end of chapter nine)